

TKO JE KOME BIO MLADI..INTELEKTUALAC

Susreti se susreću, pa mimohode, pa nije nimalo čudno da tako i prođu, ostavivši tek poluprazan špahir. No, i pored svega što je već poznato (a poznate su ocjene o nedavno održanom Četvrtom stražilovskom susretu iz našeg dnevnog novinstva), pored svega što svi znaju da je prošao još jedan u nizu mimohoda — ovaj je po nečemu više poučan no ostali, nalik njemu. Moguće pitanje: zašto se konačno i ne bismo pomirili s tim da se na raspravi o „Aktuelnim problemima kulture u Jugoslaviji” i ne možemo ponašati kao Alica u zemlji čudesa. Nitko nikakva čuda i nije očekivao. No, da su se i one najsuzdržanije želje iznevjerile — o tome nema nikakve sumnje.

Stražilovski je susret trebao biti sastanak mladih intelektualaca iz cijele zemlje. To je tako, po domicilima učesnika i bilo, svi su se trebali naći da o problemima porazgovore. Dogodilo se obrnuto: govorilo se, no razgovora nije bilo. Najjednostavnije rečeno, najveći je dio govornika dokazao kako ili nije spreman, ili ne želi ili nema snage razgovarati o kulturi s onim dostojanstvom koje toj riječi ili sadržaju priliči. Tačnije, nastojanja male nekolicine da o ozbiljnom razgovoru i ozbiljno, da pokuša prodrijeti do suštine, a ne vrludati i monologizirati po površini — primljeno je u auditoriju (onom govorljivom i onom šutljivom) — izrazitom indignacijom. Mladi su intelektualci Jugoslavije (njihovi stražilovski predstavnici) pokazali kako su spremni na sve da bi (tko zna kome?) dokazali kako su oni zapravo raznorazni „referenti po pitanjima kulture”, pa onda i nije čudo da su jadikovke o „neparoznim” prilikama i neprikladnostima — bile u stvari krajnji domet tih monologa, a pojedina su pitanja kao „zašto ovo ili ono” posve normalno, po tom istom receptu, završavala u nabranjima kulturnih nepogoda, kakvih i kojih je — to bar svi znamo — puno naše dnevno novinstvo, izvještavajući o ovo-

me ili onome slučaju. Nabranje je dakle onoga što pojavno doista jest — bilo jedino moguće svima onima koji nisu prihvatili da bi bilo preporučljivo za njih kao mlade intelektualce da u svojim „referatima” ponešto doista i smisle. A pretpostavljamo da su makame i domaćina i priredivačkog odbora bile da se POKUŠA govoriti o tome šta kultura treba biti ovom društvu.

U tom je smislu naime prvoga dana nekolicina govornika i pokušala izvršiti „presiju” na skup, odbivši da o kulturi razgovara kao o „sektoru”, izdvojenom i zasebnom, podignutom „iznad” ili spuštenom „ispod”, „nipodaštavanom” ili „procenjanom” u svakidašnjim budžetskim smicalicama. Ta konačno, pokušala je ta mala grupa reći kako ovaj skup nije sakupljen s nakanom da „kulturalnoj administraciji” ili birokraciji —

grama — u najmanju ruku mogao nazvati već odavno neupotrebljivom skupom slova najdnevnije dnevne „politike” losin poučičara ili — ako je nekome araže — birokrata. Tako se, naravno, i premnogog na rijecima napadala birokracija — njenim vlastitim jezikom i njenim vlastitim načinom mišljenja. Kad bi se netko usudio gataati nam budućnost, pa i reći što će takav rječnik jednog dana od ljudi koji njime postoje i učiniti — prognozirao bi vječni birokratizam u njegovoj pravoj suštini.

Ako treba izvršiti malu presiju nad onim zajedničkim što je ta nekolicina zastupala (dakako, uz mnoge različnosti i u temperamentu i u pristupu) — i ako pokušamo to sažeti u jednoj rečenici, mogli bismo, nužno pojednostavivši, možda reći da su oni, svi zajedno, postavili ovo: pitanje kulture pitanje je duhovnog opstanka socijalizma, i to ako socijalizam uistinu želimo humanističkim, a ne mehanističkim, dakle ako se brinemo o ljudima, a ne o stvarima. A između takvog načina i mišljenja i pristupa, i onog drugog koji se sapleo u „pitanja kulture kao sektora” — ponor je koji je nemoguće prevladati.

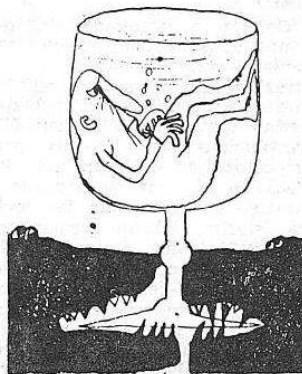
Većina je dakle odbila razgovor doista ozbiljan, pa je to jednog, nimalo za šalu raspoloženog učesnika nagnalo na (zlobnu?) primjedbu kako ovo nije skup mladih intelektualaca, već skup mladih — birokrata Jugoslavije.

Nije stoga ni čudno da se govorilo različitim jezicima koji se i neće i ne mogu razumjeti. Jer, jednom je potreban STAV, drugom domišljanje, a tu su razlike astronomske. Od takvog „stava” vraćanje k smislu nije moguće, jer jednostavno — „postojaje stav prije mišljenja”.

Stenogram „Stražilova 1968” bit će uskoro dostupan javnosti, pa na sreću zaključke iz tog delikatnog corpusa mogu lako izvući svi oni koji u Novom Sadu i nisu bili, ako budu imali volje „progutati” cijeli stenogram. Poučan jest, svakako, no kako za koga. Tako, „Stražilovo” nije donijelo nikakav „zajednički zaključak” jednostavno stoga što se zaključak o nemogućnosti zajedničkog načina mišljenja — sam nametnuo.

Napokon, neki zlobnik u šali pridometnu kako na mlju daleko smrdi da su zapravo ovo „Stražilovo” potajno „organizirali trijezni birokrate”, kako bi još jednom pokazali da se „mladi intelektualci” čak ne mogu dogovoriti ni o tome — tko od njih to doista jest, a oni koji su to nastojali, pokušali pokazati — posve su neznačajnog broja (Telegram, 6. april 1968.)

S. LIPOVČAN

podnese zdrave, nove i genijalne prijedloge za svaku dnevnu politiku. Ta su nastojanja govornika (kojima se do kraja susreta pridružila isto tako nekolicina iz Zagreba, Sarajeva i Beograda) — bila crvena krpa za sve ostale. Naravno, samo utoliko što oni uopće nisu ni htjeli o tome razgovarati, već su sva tri dana, oduzimajući „neograničeno” vrijeme, monologizirali kroz svoju vlastitu i našu opću pojavnost, govoreći rječnikom koji bi se, kad bi se izvršila podrobna analiza steno-

obaveštenje

Usled niza nesporazuma isukoba sa predstavnicima Osnivača POLJA, rukovodiocima PK SOS za Vojvodinu, i predsednikom Saveća Tribine mladih, naročito poslednjih meseci, oko Redakcije POLJA stvorena je atmosfera u kojoj je nemoguć normalan rad. Zbog toga je Redakcija podnela ostavku.